

Van AI-verordening naar Nederlands toezicht: de stand van de Uitvoeringswet AI-verordening

Wat verzekeraars, banken en IT-leveranciers moeten weten

Webinar CGA – 13 oktober 2026

Mr. dr. Noortje Lavrijssen (n.lavrijssen1@avans.nl)

Lector Recht & Digitale Technologie - Juridische Hogeschool Avans & Fontys

Universitair hoofddocent - Open Universiteit

Michael Mackaaij (michael.mackaaij@nexxbiz.io)

Voorzitter Contactgroep Automatisering (CGA), CEO Nexxbiz

Drie vragen die dit uur beantwoord worden

01

Val ik eronder?

Gebruik je AI in de zin van de verordening, en in welke rol: aanbieder of gebruiksverantwoordelijke?

02

Wie klopt er aan?

AFM, DNB, of allebei. Het conceptwetsvoorstel laat de taakverdeling open.

03

Wat doe ik maandag?

Welke verplichtingen gelden nu al, welke zijn uitgesteld, en waar begin je.

Daarna: ruimte voor je eigen vragen.

Europa stelt de regels, Nederland regelt het toezicht

De AI-verordening werkt rechtstreeks. Er is geen Nederlandse wet nodig om de verplichtingen te laten gelden.

Europa

AI-verordening (EU) 2024/1689

- Wat is een AI-systeem
- Welke praktijken verboden zijn
- Welke toepassingen hoog risico zijn
- Welke verplichtingen daarbij horen
- Welke boetes erop staan

Nederland

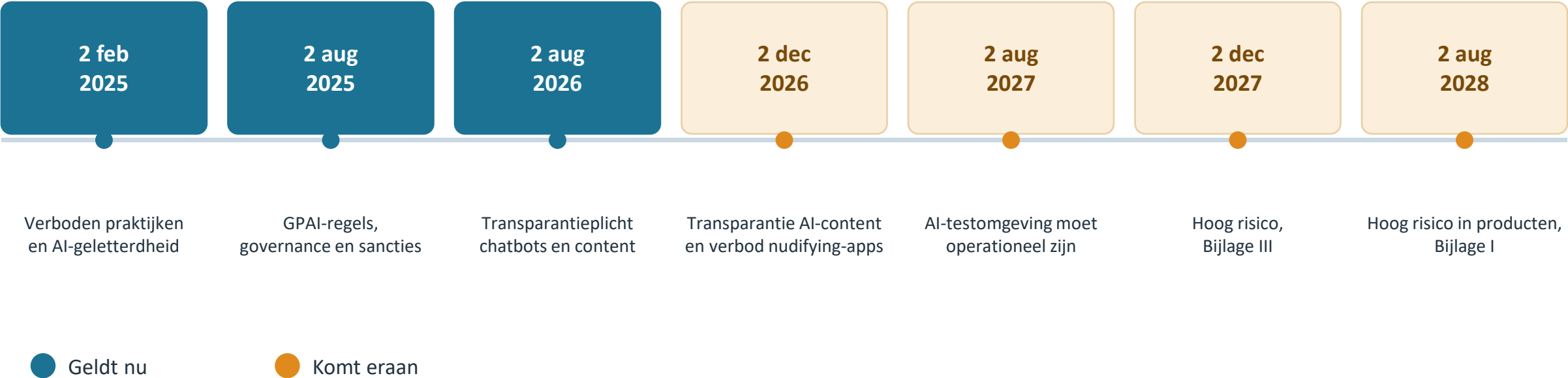
Concept Uitvoeringswet AI-verordening (UAIV)

- Wie toezicht houdt, per domein
- Welke taken en bevoegdheden zij krijgen
- Hoe toezichthouders samenwerken
- Hoe de regulatory sandbox wordt ingericht
- Hoe handhaving verloopt

Internetconsultatie 20 april – 1 juni 2026. UAIV is nog niet in werking getreden.

Inwerkingtreding AI-verordening

Digital Omnibus on AI — Verordening (EU) 2026/1744, in werking sinds 27 juli 2026. Geldend recht, geen voorstel meer.

Let op: de hoog-risicoverplichtingen zijn opgeschoven van 2 augustus 2026 naar 2 december 2027 (Bijlage III) en 2 augustus 2028 (Bijlage I). Deadlines die in AI-verordening zelf genoemd worden, zijn deels achterhaald. De transparantieplicht van artikel 50 is niet opgeschoven.

Belangrijke actoren binnen AI-verordening

Dezelfde organisatie kan tegelijk aanbieder en gebruiksverantwoordelijke zijn. De verplichtingen verschillen sterk.

Aanbieder

Ontwikkelt een AI-systeem, of laat het ontwikkelen, en brengt het onder eigen naam of merk op de markt.

Zwaarste pakket verplichtingen

Gebruiks- verantwoordelijke

Zet een AI-systeem in onder eigen verantwoordelijkheid, voor eigen doeleinden.

Lichter pakket, maar wel reëel

Overige rollen

Importeur, distributeur en gemachtigde: schakels tussen aanbieder en gebruiksverantwoordelijke.

Doorgeefverplichtingen

Pas je een ingekocht systeem wezenlijk aan, of zet je het onder je eigen naam in de markt? Dan word je zelf aanbieder, met alle verplichtingen van dien.

Risicocategorieën AI-verordening

De financiële sector

Twee toepassingen staan expliciet in Bijlage III als hoog risico. Daar gaat de volgende slide over.

Hoog risico AI-systemen

Artikel 6, bijlage I en bijlage III AI-verordening

Bijlage III AI-verordening → duiding van hoog risico gebieden, o.a. toegang tot en gebruik van essentiële particuliere en publieke diensten en uitkeringen:

sub 5 onder b

Kredietwaardigheid

AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor beoordelen kredietwaardigheid (m.u.v. AI-systemen bedoeld om financiële fraude op te sporen)

sub 5 onder c

Levens- en ziektekostenverzekeringen

AI-systemen die bedoeld zijn om te worden gebruikt voor risicobeadeling en prijsstelling bij levens- en ziektekostenverzekeringen

Let op de reikwijdte: leven en ziektekosten, niet schade.

Belangrijkste verplichtingen bij hoog risico AI

Aanbieders: art. 9 e.v. AI-verordening. Gebruiksverantwoordelijken: art. 26 en 27 AI-verordening.

Aanbieders

- Risk management systeem
- Data governance
- Technische documentatie & instructies
- Logging
- Menselijk toezicht
- Accuracy, robustness and secure by design
- Quality management systeem
- Conformity assessments
- Geautoriseerde vertegenwoordiger (als in 3e land)
- Registratie in EU database
- Serieuze incidenten rapporteren
- Schriftelijke samenwerkingsovereenkomst met 3e partijen die essentiële onderdelen leveren

Gebruiksverantwoordelijken

- Passende technische en organisatorische maatregelen
- Menselijk toezicht
- Input moet relevant en representatief zijn
- Monitor de werking van het systeem
- Loggings bewaren voor minimaal 6 maanden
- Informeer betrokken medewerkers en die worden geraakt
- Data protection impact assessment
- Transparantie naar natuurlijk personen die door systeem geraakt worden
- Fundamental rights impact assessment (FRIA)

UAIV: wie houdt toezicht?

Concept Uitvoeringswet AI-verordening, internetconsultatie 20 april – 1 juni 2026. Nog niet in werking.

Geen nieuwe toezichthouders	acht bestaande markttoezichtautoriteiten krijgen er taken bij, plus twee toezichthouders binnen de rechterlijke macht
Coördinatie	Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) coördineren; RDI is het centrale contactpunt richting de Europese Commissie en buitenwereld
Financiële sector	AFM en DNB
Eén loket per domein	toezicht op de hele keten - aanbieders én gebruiksverantwoordelijken - ligt bij één toezichthouder
Bij overlap	taakverdeling volgt nog via een ministeriële regeling

Toezicht in de financiële sector: AFM en DNB

AFM

verboden AI-praktijken, transparantieverplichtingen richting consumenten en hoog-risico toepassingen in de financiële sector

DNB

hoog-risico AI-toepassingen in de financiële sector, vanuit de prudentiële rol

Concrete voorbeelden

AFM noemt zelf kredietbeoordeling en verzekeringspricing als hoog-risico AI-toepassingen (uitvoeringstoets, 12 juni 2026) – in lijn met formulering Bijlage III AI-verordening

Visie AFM

wetsvoorstel is uitvoerbaar, maar vraagt om een heldere taakverdeling met DNB, voldoende capaciteit en een passend regime voor vertrouwelijkheid en publicatie waarschuwingen en sancties

Zolang de taakverdeling niet vaststaat, houd je rekening met twee toezichthouders op dezelfde toepassing.

Bron: afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2026/jun/pb-uitvoeringstoets

Algemene aandachtspunten uit de internetconsultatie

30 reacties, internetconsultatie 20 april – 1 juni 2026

1	Versnippering	Verbond van Verzekeraars en Nederlandse Vereniging van Banken vragen duidelijkheid over de taakverdeling tussen AFM en DNB
2	Afstemming	Consumentenbond wil dat toezichthouders het wettelijk kader gelijk uitleggen, en vraagt daarom om afstemming tussen de verschillende toezichthouders
3	Transparantie	Verbond van Verzekeraars en NVB constateren onduidelijkheid over wanneer een organisatie aan de transparantieplichtingen uit de AI-verordening voldoet
4	Vertrouwelijkheid	Financiële sector, advocatuur en notariaat vragen om borging vertrouwelijkheid rondom uitoefening toezicht, mede vanuit beroepsgeheim en verschoningsrecht
5	Publicatieregime	AFM pleit voor vaste regels voor het publiceren van waarschuwingen en sancties

Aandachtspunten rondom AI-geletterdheid en transparantie

AI-geletterdheid

artikel 4 AI-verordening

- Artikel 4 AI-verordening: onduidelijkheid rondom inspanningsverplichting m.b.t. AI-geletterdheid van personeel
- Gebrek aan handvatten: wanneer heb je genoeg gedaan als organisatie?
- ICTRecht: koppel AI-geletterdheid aan het instemmingsrecht van de ondernemingsraad (art. 27 lid 1 sub f WOR), en anders aan goed werkgeverschap (art. 7:611 BW) voor situaties waarin er geen ondernemingsraad is

Transparantie

artikel 50 AI-verordening

- Geldt sinds 2 augustus 2026 en is niet uitgesteld.
- Klanten moeten weten dat ze met AI te maken hebben; AI-gegenereerde content moet herkenbaar zijn.
- Verbond van Verzekeraars en NVB vragen ook hier om duidelijkheid: wanneer voldoe je eraan?

De Digital Omnibus heeft artikel 4 verzacht: Commissie en lidstaten sporen aan, de organisatie hoeft niet langer zelf een toereikend niveau te waarborgen. Verzacht, niet vervallen.

Regulatory sandbox: ruimte voor innovatie

Verplicht

elke lidstaat richt een AI-testomgeving in, oorspronkelijk uiterlijk 2 augustus 2026 operationeel, maar inmiddels door de Digital Omnibus on AI uitgesteld tot 2 augustus 2027

Nederlandse keuze

één multisectorale sandbox, in beginsel kosteloos voor kleine en middelgrote ondernemingen

Begeleiding

ligt bij de toezichthouder met de meeste raakvlakken; voor de financiële sector dus bij AFM of DNB

Toelatingscriteria

volgen nog via een ministeriële regeling

Testen in reële omstandigheden

mag onder voorwaarden (zonder te voldoen aan verplichtingen AI-verordening); de AVG blijft onverkort van toepassing

N.B. Er komt een digitaal loket, beheerd door RDI en AP, waarin – buiten de regulatory sandbox om – vragen kunnen worden gesteld rondom de uitvoering van de AI-verordening.

Wat betekent dit voor verzekeraars, banken en IT-leveranciers?

Verzekeraars en banken

- Ga na of er gebruik wordt gemaakt van AI-systemen in de zin van de AI-verordening en zo ja, welke AI-systemen hoog-risico toepassingen zijn (kredietbeoordeling + risicobeoordeling en prijsstelling bij levens- en ziektekostenverzekeringen)
- Ga na welke verplichtingen bij hoog-risico AI-systeem gelden voor verzekeraar of bank als gebruiksverantwoordelijke (of als aanbieder als het AI-systeem zelf ontwikkeld is)
- Houd rekening met twee toezichthouders (AFM en DNB) zolang de taakverdeling niet vaststaat
- Beleg AI-geletterdheid nu al bij HR en de ondernemingsraad, vooruitlopend op verdere invulling
- Het opschuiven van de deadline naar 2 december 2027 voor hoog-risico AI-systemen uit Bijlage III geeft meer tijd, maar geen reden om te wachten

IT-leveranciers

- Ga na of er AI-systemen in de zin van de AI-verordening op de markt gebracht zijn die als hoog-risico AI-systemen kunnen worden gekwalificeerd. Zo ja, zorg dat de verplichtingen worden nageleefd als aanbieder vanaf 2 december 2027
- Verzekeraars en banken gaan contractuele garanties en documentatie over jouw AI-systemen vragen vanwege hun eigen verplichtingen als gebruiksverantwoordelijke; zorg dat je hierop voorbereid bent
- De regulatory sandbox is toegankelijk voor kleine en middelgrote ondernemingen en is in beginsel kosteloos, maak hier gebruik van
- Blijf de ontwikkelingen rondom de definitieve UAIV en de ministeriële regelingen over toelatingscriteria en taakverdeling volgen

Afronding

1

Wachten op de UAIV helpt niet

De verordening werkt rechtstreeks. De Nederlandse wet regelt alleen het toezicht, en is er nog niet.

2

Je rol en risicocategorie bepalen je verplichtingen

Aanbieder of gebruiksverantwoordelijke & soort risico: dat onderscheid bepaalt welk pakket je treft. Begin daar.

3

Uitstel is tijdwinst, geen vrijstelling

December 2027 lijkt ver weg. Inventariseren, classificeren en documenteren kost langer dan je denkt.

Vragen?